

Skrivelse till Individ- och familjenämnden samt till Äldrenämnden

Beträffande förslag att införa avgift inom hemtjänsten för städning varje vecka.

Vid Funktionshinderrådets möte 2021-02-12 informerades rådet om ett förslag att införa avgift inom hemtjänsten för insatsen städning varje vecka. Under mötet framkom önskemål från politikerhåll om att funktionshinderorganisationerna skulle inkomma med en skrivelse om den avgiften inför Individ- och familjenämndens samt Äldrenämndens behandling av förslaget.

Funktionshinderorganisationernas representanter i Funktionshinderrådet har egentligen inte resurser att inge skriftligt underlag inför nämndernas behandling av ärenden. Dock vill vi på detta direkta önskemål om att inkomma med särskild skrivelse försöka tillgodose det önskemålet. Underlag till nämnderna behandling av ärende måste i normalfallet ske inom Funktionshinderrådets verksamhet genom att rådets politiker och deltagande tjänstepersoner informerar sig i erforderlig grad samt via det som nedtecknas i Funktionshinderrådets protokoll. Ledamöterna i Individ- och familjenämnden samt Äldrenämnden uppmanas att i första hand ta del av ärendet via protokoll från Funktionshinderrådets möte 2021-02-12. Protokoll från Funktionshinderrådets möten ska finnas på följande länk:

<https://www.umea.se/kommunochpolitik/organisation/radgivandeorgan/funktionshinderradet/protokoll.4.88db09b1724ee319ca591.html> .

Det är också på sin plats att här påpeka den skyldighet till samråd och samverkan som kommunen är ålagd att genomföra med funktionshinderorganisationerna. Den skyldigheten åsidosätts i mycket stor omfattning. Inte heller den avgiftsfråga som vi här behandlar har varit föremål för samråd. Om samråd och samverkan med funktionshinderorganisationerna sköts i tillräcklig grad och omfattning så kommer

behovet av skriftliga inlagor från Funktionshinderorganisationernas representanter i Funktionshinderrådet att kunna hållas nere i betydande grad.

Det är av yttersta vikt att Individ- och familjenämnden, Äldrenämnden samt samtliga berörda politiker och tjänstepersoner är helt och fullt införstådda med att föreliggande skrivelse inte på något sätt innebär någon rekommendation, inget förslag, inget medgivande eller annan sorts godkännande beträffande införande av avgift. Vår skrivelse kan inte användas för att ”legitimera” införande av avgift.

Diskussionen om införandet av avgiften var detaljerad, informativ och konstruktiv och det framfördes ett stort antal synpunkter på förslaget från såväl funktionshinderorganisationernas representanter som från deltagande tjänsteperson. Som komplement och förtydligande av det som framgår av protokollet och det som framfördes vid rådsmötet lämnas nedanstående uppgifter:

Det har sedan väldigt lång tid tillbaka försiggått en helt oacceptabel ökning av avgifter samt utökning av områden som avgiftsbeläggs för funktionshinderorganisationernas medlemmar. Alla förslag som nu och framöver rör nyinrättade eller ökade avgifter för våra medlemmar är oacceptabla. Funktionshinderrörelsen framförde redan 2018 att den eskalering av avgifterna som även då hade pågått alltför länge skulle avbrytas. Enligt det förslaget skulle samtliga avgifter för de medborgargrupper som funktionshinderorganisationerna företräder därvid frysas för att därefter sänkas till sin rätta nivå. Den rätta nivån är, enligt den mening som råder bland funktionshinderorganisationernas representanter i Funktionshinderrådet, en nivå som medför att våra medlemsgrupper beläggs med avgifter som inte överstiger den avgiftsbörda som gemene person i samhället beläggs med. Så är inte fallet i Umeå kommun idag. Den åsikten är inte ny, den har funnits länge. Det är inte heller en åsikt som är varken oskäligen eller funktionshinderrörelsens eget påfund. Den finns exempelvis i ett flertal statliga utredningar. Ur en av dem, prop. 1992/93:159, har följande citat hämtats. På sidan 99 i den propositionen skrev departementschefen:

En viktig handikappolitisk princip är att människor inte skall ha merkostnader på grund av funktionshinder. Det är enligt min mening angeläget att omfattande stödbehov på grund av funktionshinder inte

medför en lägre levnadsstandard än den som gäller för personer som inte har motsvarande behov.

Avgiftsbördan är avsevärt mer betungande för våra medlemsgrupper än för andra medborgare. Den enda avgiftsfråga som kan komma på tal är således borttagande eller sänkningar av avgifter. Denna inställning från funktionshinderorganisationernas representanter i rådet kommer att bestå ända tills avgifterna för våra medlemmar sänkts till en nivå som i vart fall inte är högre än vad avgifterna är för övriga kommunmedborgare.

Rådet informerades om att det finns ett litet antal personer som har städning varje vecka som biståndsprövad insats via hemtjänsten. Den insatsen beviljas, såvitt vi förstod, endast undantagsvis om behovet av städning är speciellt och mycket stort eller om det är extra viktigt av någon anledning att det städas så pass ofta. Oftast beviljas städning inte oftare än som tätast varannan vecka. Inte sällan är intervallen mellan städningarna ännu längre. Det krävs alltså starka skäl och mycket kraftiga argument för att beviljas städning varje vecka. Om någon beviljas städ varje vecka så finns det, som var och en inser, anledningar och behov som går påtagligt utöver den städinsats som oftast beviljas.

Av någon anledning så har dessa personer som beviljats städning varje vecka inte belagts med avgift för den insatsen. Vilken, eller vilka, de anledningarna har varit klargjordes inte för rådet. Föredragande tjänsteperson uttryckte det som att dessa personer ”gått under radarn”. Vilken innebörden av uttrycket ”gått under radarn” är i det här sammanhanget är helt och fullkomligt oklart. Vissa spekulationer kan göras. Bland dem kan exempelvis följande nämnas, även om det givetvis kan finnas fler:

- Det kan betyda att det inte är önskvärt eller lämpligt att redovisa varför de som har städning varje vecka inte belagts med avgift.
- Det kan också betyda att kommunen har glömt bort att belägga dem med avgift, vilket inte framstår som troligt.
- Det skulle också kunna vara så att det finns goda skäl att inte avgiftsbelägga städning varje vecka och att de skälen var helt uppenbara då insatsen städning varje vecka infördes, någon gång för länge sedan. Att de uppenbara skälen sedan fallit i glömska är inget märkligt. Det är så klart inte varken samma ansvariga

politiker eller ansvariga tjänstepersoner som nu hanterar eller handlägger städ varje vecka som det var då insatsen infördes.

Funktionshinderorganisationerna menar alltså att det troligtvis är så att kommunen en gång i tiden avstått från att avgiftsbelägga insatsen städ varje vecka för att det de facto finns goda skäl att inte avgiftsbelägga den insatsen och att de skälen också finns kvar, oberoende av vad som finns bakom uttrycket att det ”gått under radarn”. Städ varje vecka skulle inte avgiftsbeläggas då det infördes och det ska inte heller avgiftsbeläggas varken nu eller i framtiden.

Föredragande tjänsteperson föreslog att städ varje vecka skulle avgiftsbeläggas med en avgift som var ännu högre än den maximala avgiften för städning som nu tillämpas inom hemtjänsten. Förslaget var på 1091 kronor per månad. Det är ett fullkomligt sanslöst förslag, helt bort om all rim och reson men också bortom alla former av vett och sans och långt bortom den gräns för vad som kan klämmas, kramas, pressas och sugas ut ur en person som är beroende av en så pass viktig biståndsprovad insats. Det är helt uteslutet att någon enda avgift för någon hemtjänstinsats ska kunna uppgå till en enda krona mer än de avgifter som redan idag gäller inom hemtjänsten. Som det förstods på mötet var avsikten att hela den avgiftsökningen skulle införas på en gång. Att den avgiften dessutom från en månad till nästa helt plötsligt skulle läggas på en grupp hjälpbehövande som inte tidigare haft den avgiften hade helt och fullt slagit undan benen på de personerna.

Kommunen måste bli helt ut medveten om att de medlemsgrupper som funktionshinderorganisationerna företräder inte har en sådan ekonomisk situation att de har mer än tusen kronor över varje månad som de kan lägga på en ännu högre städavgift än den nuvarande maximala städavgiften. Våra medlemmar går inte med överskott i sin privatekonomi. Det är inte så att de har pengar över när månaden är slut. Våra medlemmar går med underskott. De måste avstå sådant som kostar pengar för att de ska ha råd att få i sig tillräckligt med näring, kunna köpa kläder, ha en bostad och företa nödvändiga resor. Många tvingas i dagsläget att avstå sådant som tandvård, mediciner och sjukvård. De har alltså idag inte ens råd med sådant som är nödvändigt.

Då kommunen ideligen höjer avgifterna för våra medlemmar och eftersom kommunen dessutom hela tiden inför ytterligare avgifter blir följden med nödvändighet att människor blir bidragstagare, istället för de rättighetsbärare som våra medlemmar faktiskt är. Många av våra medlemmar kan inte heller ta av sina besparingar för att betala för den här allt fortare snurrande avgiftsspiralen. Helt enkelt eftersom att de inte har en enda krona kvar i besparingar. De lever på det som kommer in på bankkontot under månaden och när de pengarna är slut så finns det inga ytterligare pengar. Det stora problemet här är, som läsaren förstår, att trots att pengarna är slut så är inte månaden slut. Det finns ytterligare ett antal dagar kvar att leva, men inga pengar att leva för. Det är helt fel av Umeå kommun att på det här viset tvinga in folk i bidragsberoende och fattigdom. Allt det här för att kommunen tar ut ständigt ökade avgifter på allt fler områden från personer vars ekonomi för länge sedan passerat gränsen för vad som kan tas från personer som inget har.

Om det ens hade varit aktuellt från funktionshinderorganisationerna att kunna accepterat nya eller ökade avgifter, **vilket det alltså inte är**, så hade det varit nödvändigt att införa en sådan avgift gradvis under en mycket lång tidsrymd. Vi talar om en gradvis ökning under flera år, för att den avgiftsbelagdes ekonomi skulle haft möjlighet att anpassas till utgiftsökningen. Under den tiden hade det också varit nödvändigt att kompensera för den här gradvisa ökningen i form av t.ex. höjda pensioner, höjd handikappersättning, höjt socialbidragsbelopp eller andra höjningar som kommer våra medlemmar tillgodo. Sådana höjningar måste dessutom, om de inte fullt ut kompenserar för avgiftsökningen, åtföljas av sänkningar av avgifter på andra områden likväl som skattesänkningar för våra medlemmar.

På uppdrag av funktionshinderorganisationernas ledamöter
i Umeå kommuns funktionshinderråd

Tim Johansson